

Socialistisk ugekommentar

- udsendt af SAPs landsmøde 22.-23. november 2008.

For en løsning af krisen på arbejderklassens betingelser

Politisk udtalelse fra SAP's landsmøde, 22-23. november 2008

En række virksomheder har allerede varslet de første fyringer. Flere og flere sender de ansatte på arbejdsfordeling, dvs. at de er arbejdsløse hver anden uge. Arbejdsfordeling er ofte første varsel om fyringer.

Samtidig modtager den ansvarlige direktør for Roskilde Banks sammenbrud hver måned en pensionscheck på 300.000 kr. oven i det afkast, han får fra de værdipapirer, han gennem årene har kunnet købe for sin endnu højere månedsløn.

Krisen har sine vindere og tabere.

Der var i den grad også vindere og tabere, mens nyliberalismens kasino-kapitalisme kørte derudaf. Aktionærudbytter og direktørlønninger steg år for år med tocifrede procenttal. Samme tempo holdt stigningerne i ejendomsværdierne og med klart størst gevinst til de største boligejere.

Samtidig blev overførselsindkomsterne og den offentlige velfærdsservice, som almindelige arbejdende mennesker er afhængige af, ringere og ringere.

For arbejderklassen steg reallønnen i et langt sløvere tempo end udbytterne. Fordelingen mellem løn og profit udviklede sig markant til profittens fordel.

Nu er boblen bristet. Det finansielle sammenbrud kan ikke isoleres fra virkelighedens produktion og serviceydelser, og kapitalismen er på verdensplan allerede langt inde i en recession, der kan blive en historisk alvorlig krise.

Igen er der vindere og tabere. Vinderne er stadig vindere som bank-direktøren fra Roskilde.

Taberne bliver ved med at være tabere. I første omgang har det ramt almindelige lønmodtagere med ejerbolig, som er nødt til at flytte og sælge lige nu og i de nærmeste år. Samtidig er vi begyndt at se de første massefyringer fra de større private virksomheder. Når stigende arbejdsløshed fører til større udgifter og færre skatteindtægter, vil kniven igen rette sig mod velfærdsydelser og overførselsindkomster. Bider nedturen sig for alvor fast, vil almindelige lønmodtagere også opdage, at deres opsparing i pensionskasserne ikke er nær så meget værd, som de er blevet stillet i udsigt.

Med privatiseringer og dereguleringer slap kapitalen af med en stor del af de begrænsninger og den kontrol, der havde været indtil da. Dermed muliggjorde politiske beslutninger ikke bare enorme profitter, men også, at ufatteligt store fiktive værdier cyklede rundt i det globale finanscirkus.

Da det ramlede, forsvandt de som dug for solen, fordi de ikke svarede til reelle værdier.

Man må spørge sig selv, hvad det virkelige forhold er mellem den økonomi, som producerer varer og tjenester, og finanskapitalens luftkasteller?

Kilden til de rigdomme, der ophobes i finanssektoren, findes i det ændrede styrkeforhold mellem kapitalejerne og den lønarbejdende del af befolkningen. Med den nyliberale offensiv er det lykkedes at ændre fordelingen af de rigdomme, der produceres i samfundet, mellem kapital og arbejde. I samtlige industrilande er lønarbejdernes andel af de værdier, som produceres, blevet reduceret kraftigt. Samtidig investerer kapitalejerne ikke længere lige så stor en del af de realiserede profitter.

I stedet går de direkte i lommerne på aktieejerne i form af højere udbytte per aktie.

Men i virkeligheden er nyliberalismen ikke årsagen til krisen. Krisen afspejler grundlæggende problemer i kapitalismens måde at organisere produktion og tjenesteydelser på. Problemer, der har ligget og luret i årtier. Ved at give kapitalen frit lejde til at spekulere og opbygge en enorm gældsboble skubbede nyliberalismen kapitalismens problemer foran sig som en bulldozer. Men bulldozeren fjernede ikke markeds- og profitsystemets grundlæggende problemer. Den kunne kun udskyde og ophobe dem, så krisen bliver endnu værre, når nu læsset ramler.

Når krisen skal løses, vil der også være vindere og tabere. Skal krisen løses til kapitalejernes tilfredshed og på kapitalismens betingelser, kommer arbejderklassen til at betale. Og hvis den arbejdende befolkning forsvare sine leveforhold, så går det ud over profitten og kapitalismens grundvilkår. Klassekampen afgør, hvem der bliver vindere, og hvem der bliver tabere.

For venstrefløjten er den første opgave at stille de krav og foreslå de kampe, som kan forsvare arbejderklassen og andre undertrykte mod krisens følger, f.eks.:

- redning af almindelige boligejere fra tvangsauktion mod offentlig pant i værdistigningerne eller omdannelse af boligerne til statsejede lejerboliger
- kamp mod fyringer og for nedsat arbejdstid
- omfattende offentlige arbejder, ikke mindst i klimavenlige boliger, kollektiv transport og energianlæg
- oprustning af velfærdsydelserne for arbejdsløse, syge, børn, ældre og handicappede
- skærpet offentlig kontrol med finansverdenen
- drastisk omlægning af skatter og afgifter, så de rammer de multinationale, virksomhedsejerne og de riges formuer, indtægter og miljøskadelige overforbrug
- stop for udlicitering og privatisering

Også genetablering af en statsbank, et statsligt forsikringssselskab og en profitfri realkredit, som Enhedslisten har foreslået, kan være med til at forhindre, at arbejderbefolkningen kommer til at betale hele regningen for den økonomiske krise.

Men nyliberalismen er kun en variant af kapitalismen, og krisens årsager ligger i kapitalismen som sådan. Derfor kan vi ikke nøjes med at sætte ind mod de værste nyliberalistiske udskejelser eller forsøge at genskabe situationen i 50'erne og 60'erne.

Hvis vi skal ud af krisen på arbejderbefolkningens betingelser, kan det kun ske på kapitalejernes bekostning og ved at angribe de grundlæggende mekanismer i kapitalismen.

- Det er ikke nok at lade statsvirksomheder konkurrere med privatkapitalen. Vi må begynde at tage værdierne og magten fra kapitalen, f.eks. ved at nationalisere de to store banker og sætte dem under demokratisk kontrol, der kan fastlægge deres investerings-, låne- og personalepolitik efter samfundsinteresser i stedet for profitinteresser.
- Det er ikke nok at begrænse den offentlige sektor til de "traditionelle" velfærds-, transport- og energi-opgaver, mens vi overlader produktion og serviceydelser til privatkapitalen. F.eks. må ansatte og faglige organisationer tilkæmpe sig
  - o vetoret mod direktionernes dispositioner
  - o arbejdernes fulde indsigt i virksomhedernes regnskaber
  - o statslig garanti for arbejdspladserne, finansieret af kapitalen
  - o retten til at udarbejde og virkeliggøre planer for alternativ produktion

- Det er ikke nok at vente på, at partierne i Folketinget gør det rigtige. Arbejderbefolkningen må selv organisere sig på arbejdspladserne, i fagbevægelsen, i lokalområderne og i andre bevægelser for at sætte pres på regering og folketing og for at opbygge en organiseret styrke, der kan fastholde resultaterne.

Som det eneste parti stemte Enhedslisten mod bankejernes redningsplan, og under debatten befandt Enhedslisten sig ifølge Jyllands-Posten ”på en anden galakse end resten af Folketinget”. Når man ser, hvordan de andre partier febrilsk forsøger at redde kapitalismen, skal vi kun være stolte af at være på ”en anden galakse.

Men det lægger et stort ansvar på Enhedslisten, som må løfte to store opgaver på én gang: For det første skal vi formulere de krav, som kan samle en bred mobilisering til forsvar for arbejderbefolkningen. Krav, der retter sig mod arbejdsgivere og finanskapital, og krav der retter sig til Folketinget.

Især må der lægges et pres på Socialdemokraternes, SF’s og fagbevægelsens ledere for, at de støtter kampen for at forsvare arbejderbefolkningen, og for at de bryder med de borgerliges nyliberalisme i Folketinget For det andet skal vi kritisere kapitalismen og dens nyliberalistiske udgave, samtidig med at vi peger på det nødvendige alternativ: et opgør med kapitalismen og en socialistisk omvæltning.

Socialistisk ugekommentar udsendes af SAPs Forretningsudvalg hver weekend. Hvis du er interesseret i at få den tilsendt direkte på mail kan du bestille den på sap@sap-fi.dk